

Kansan arvot

2013 / 2014 / 2015 / 2016 / 2017

2018

T | MEDIA

T | AI

**TALOUDELLINEN
TIEDOTUSTOIMISTO**

TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

TUTKIMUKSEN TAVOITTEENA oli selvittää suomalaisten nuorten ja aikuisten arvoja sekä arvojen ja toiminnan välistä suhdetta ja niissä tapahtuvaa muutosta.

Sähköiseen tutkimukseen vastasi yhteensä 1318 suomalaista. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 15-74-vuotiaat suomalaiset valtakunnallisesti (pois lukien Ahvenanmaa).

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella 23.10.-9.11.2018.

Tutkimusotos on painotettu sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan kohderyhmää edustavaksi. Tutkimuksen tilastollinen virhemarginaali 95% luottamustasolla on +/-2.70-prosenttiyksikköä.

Tutkimusotos on muodostettu T-Median ja Norstat Oy:n tutkimuspaneelissa.

Tutkimuksen toteuttivat yhteistyössä Taloudellinen tiedotustoimisto TAT ja T-Media Oy.

Tutkimus on toistettu vuosittain, vuodesta 2013 alkaen.

- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIAHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

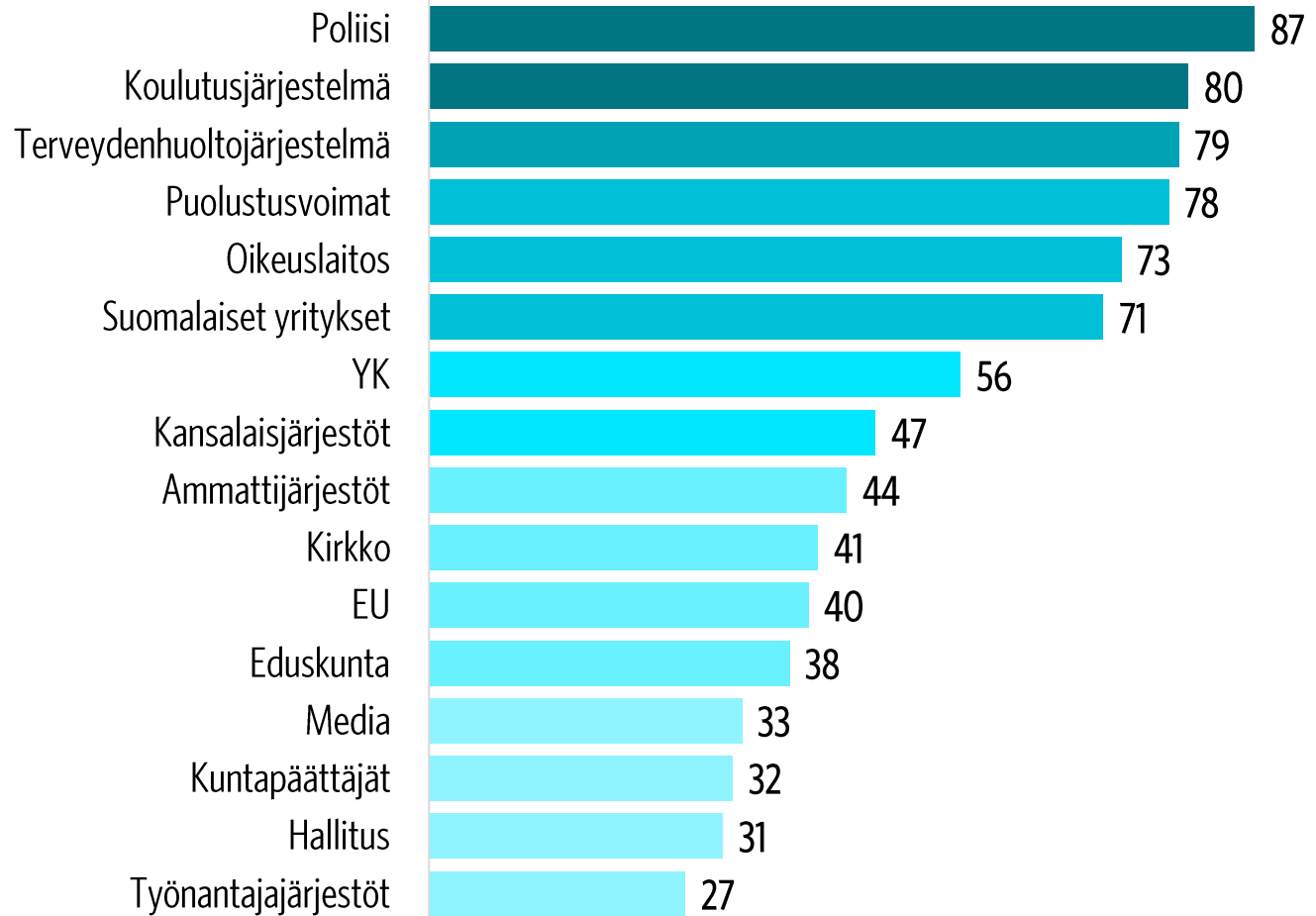
- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisen yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

Suomalainen
poliisi, koulutus ja
terveydenhuolto
muodostavat kansalaisten
luottamuksen perustan.

Kuinka paljon luotat seuraaviin tahoihin?

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

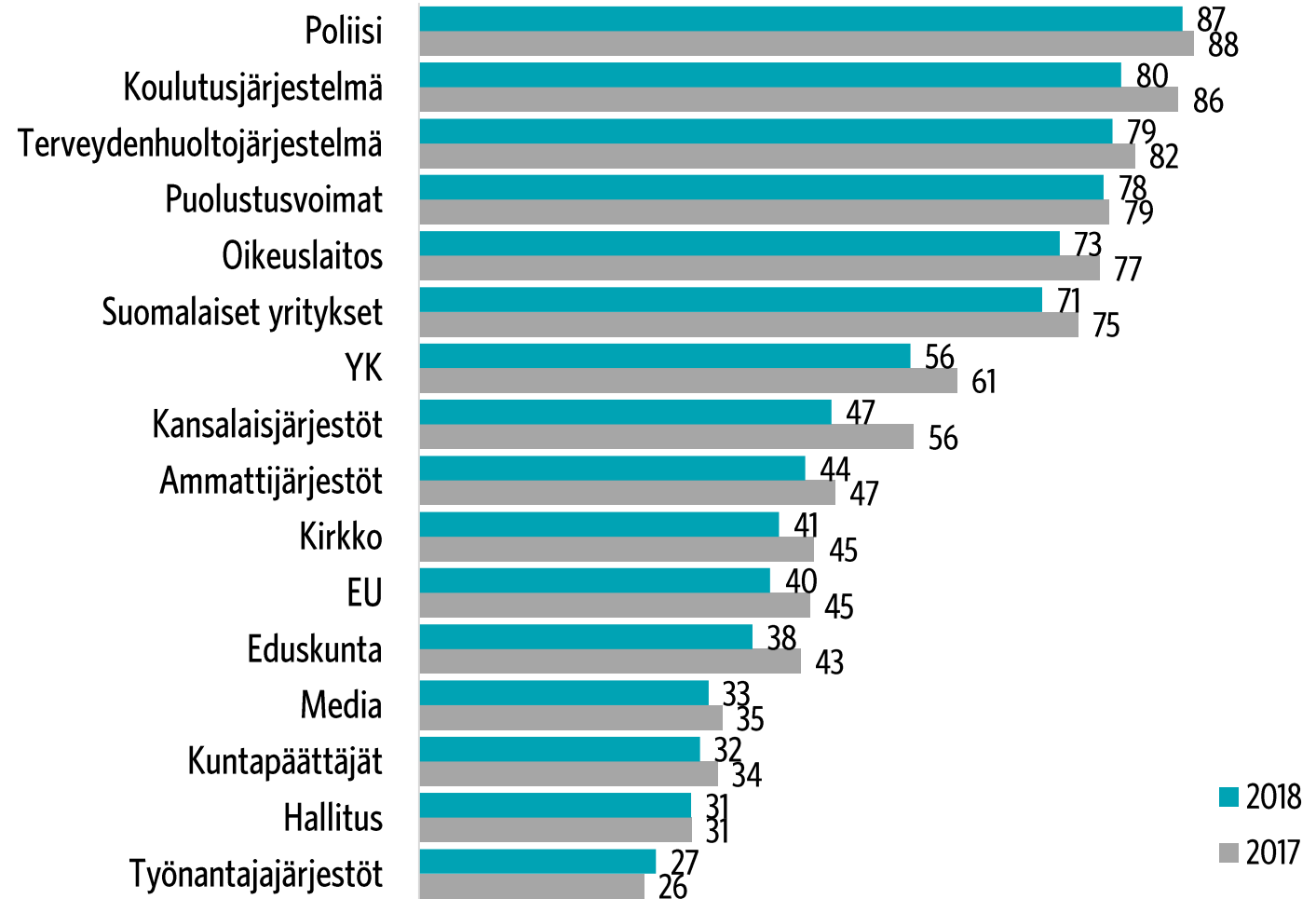

Luottamus instituutioihin on laskenut kauttaaltaan viime vuodesta.

Kuinka paljon luotat seuraaviin tahoihin?

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

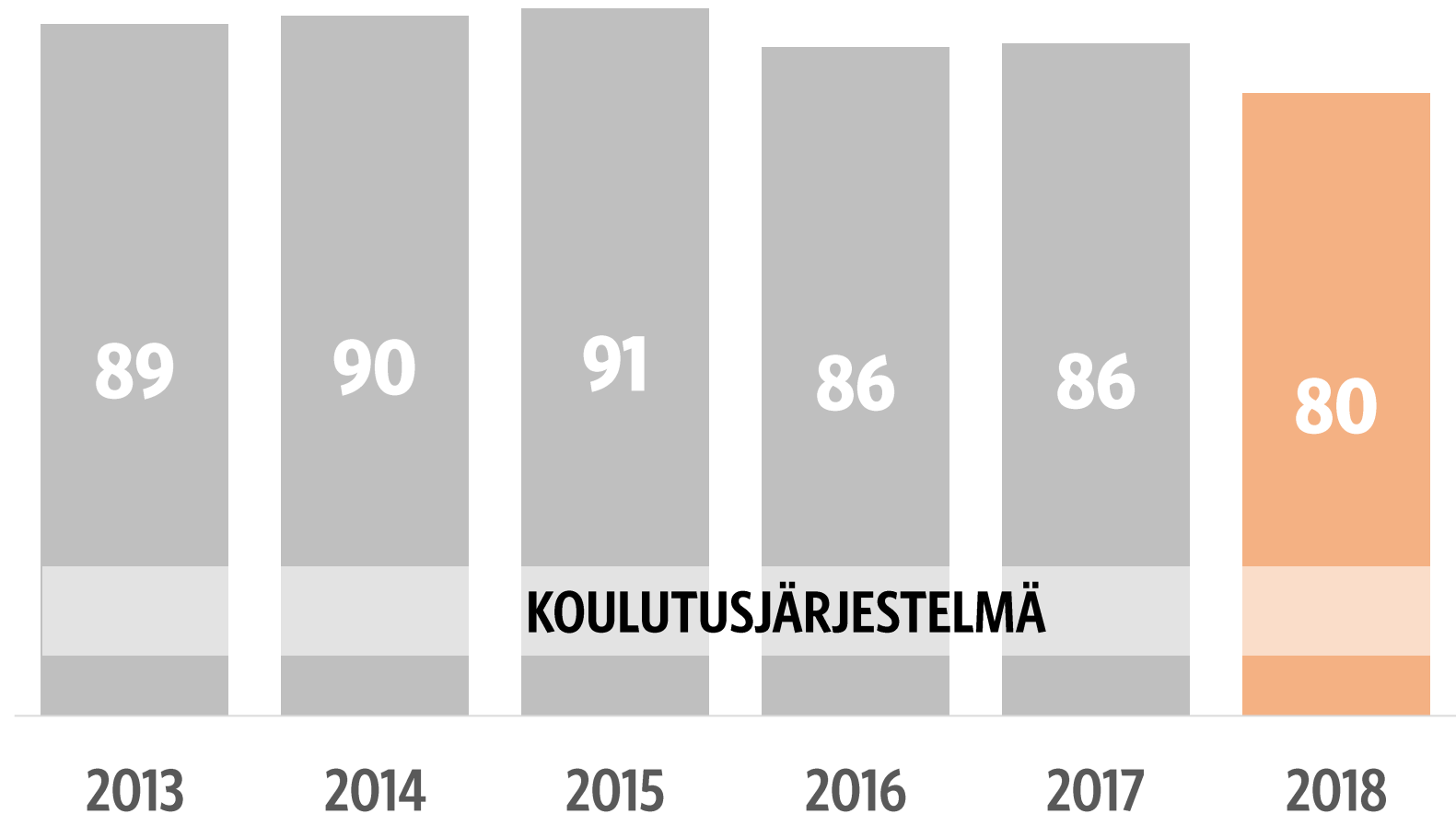

Korkealla ollut luottamus
suomalaiseen
koulutusjärjestelmään on
laskemassa.

Kuinka paljon luotat seuraaviin tahoihin?

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

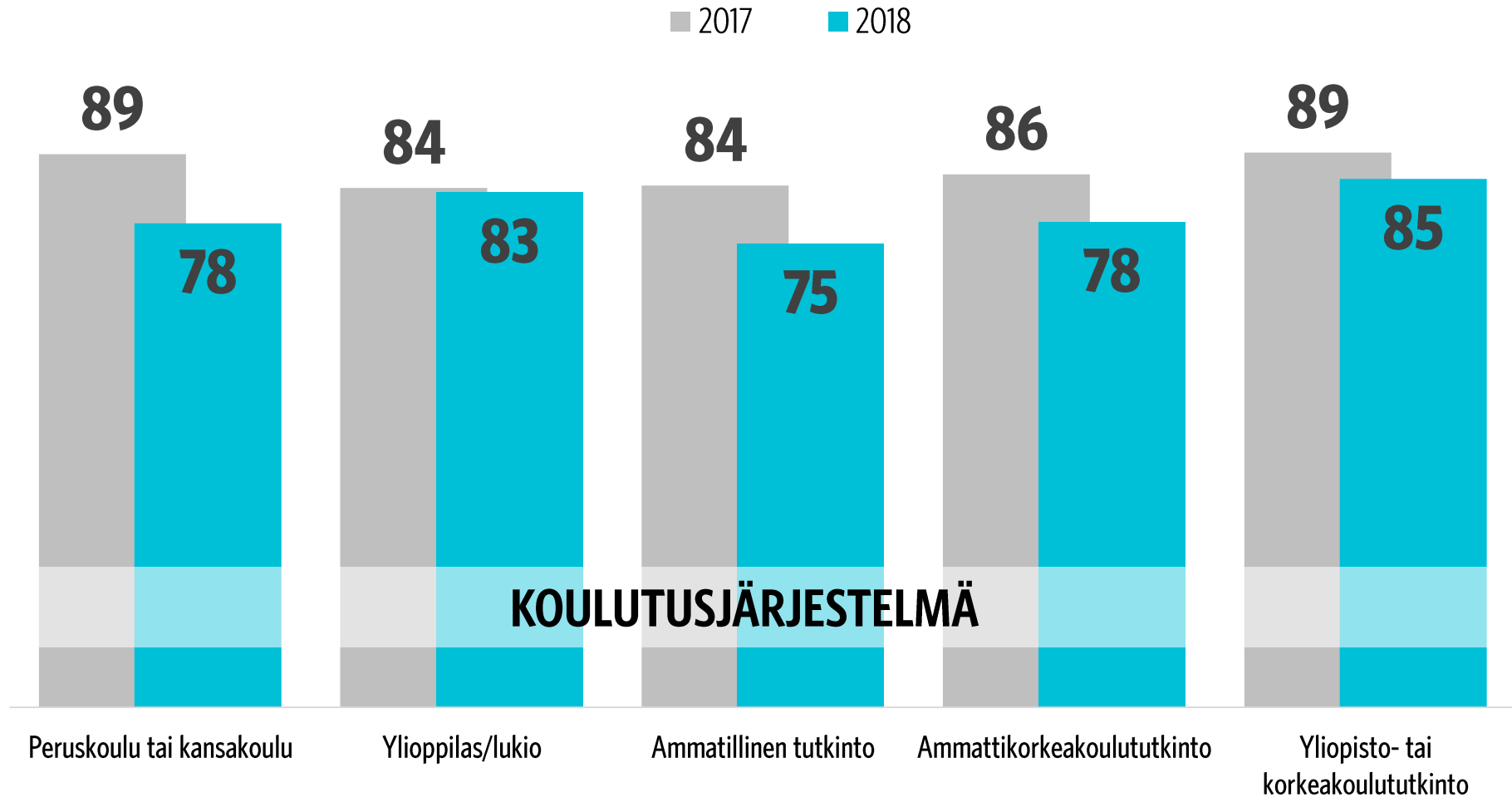

Koulutusjärjestelmään ovat eniten menettäneet luottamustaan nyt muut kuin yliopistokoulutetut kansalaiset.

Luottamus koulutusjärjestelmään koulutustason mukaan

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

Nuorten tulevaisuus
huolestuttaa enemmistöä
suomalaisista.

Asenne koulutukseen

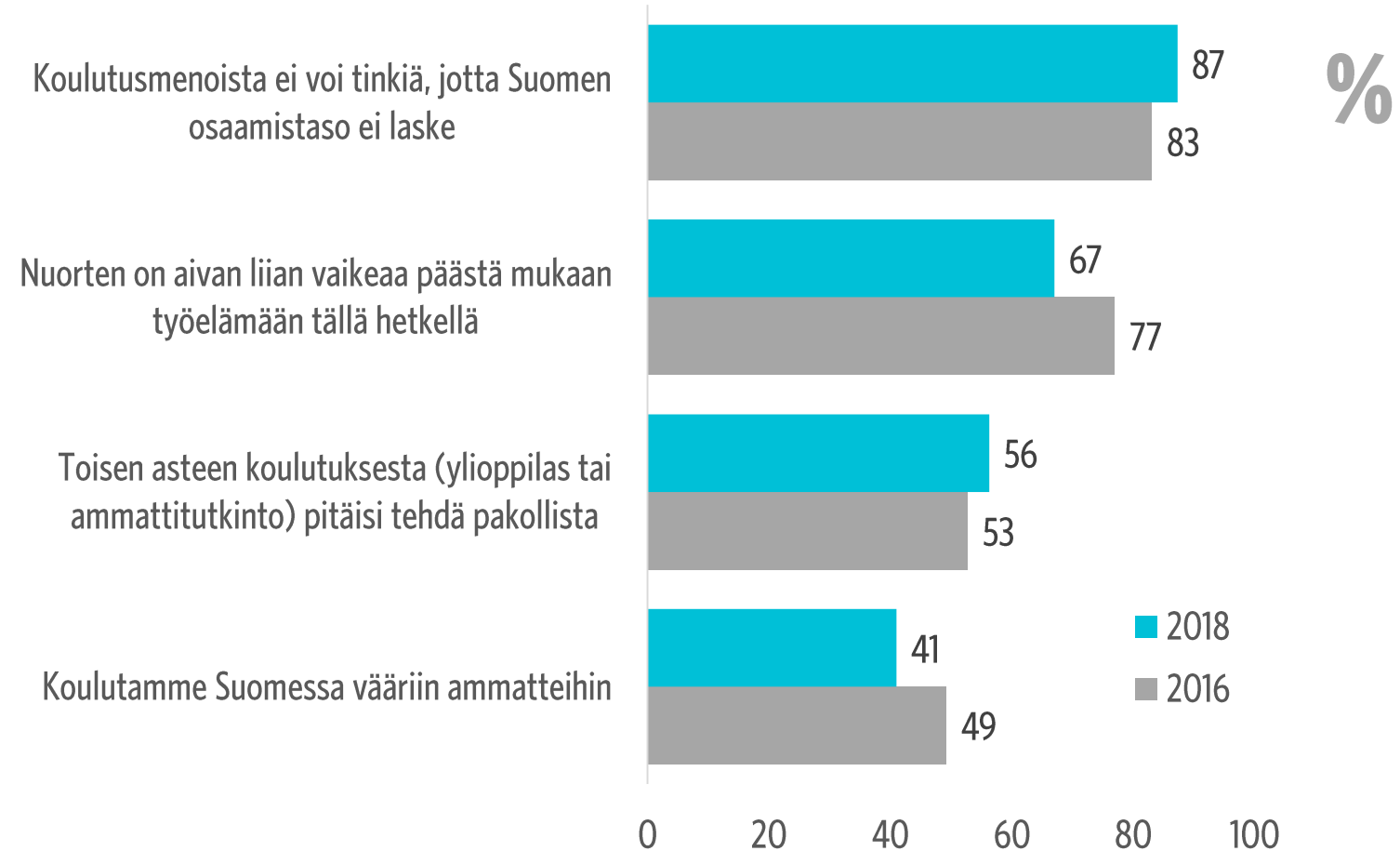
Täysin/jokseenkin samaa mieltä

Koulutussäästöjen vaikutukset
huolettavat aiempaa
runsaammin.

Asenne koulutukseen ja työllistämisen helpottamiseen

Täysin/jokseenkin samaa mieltä

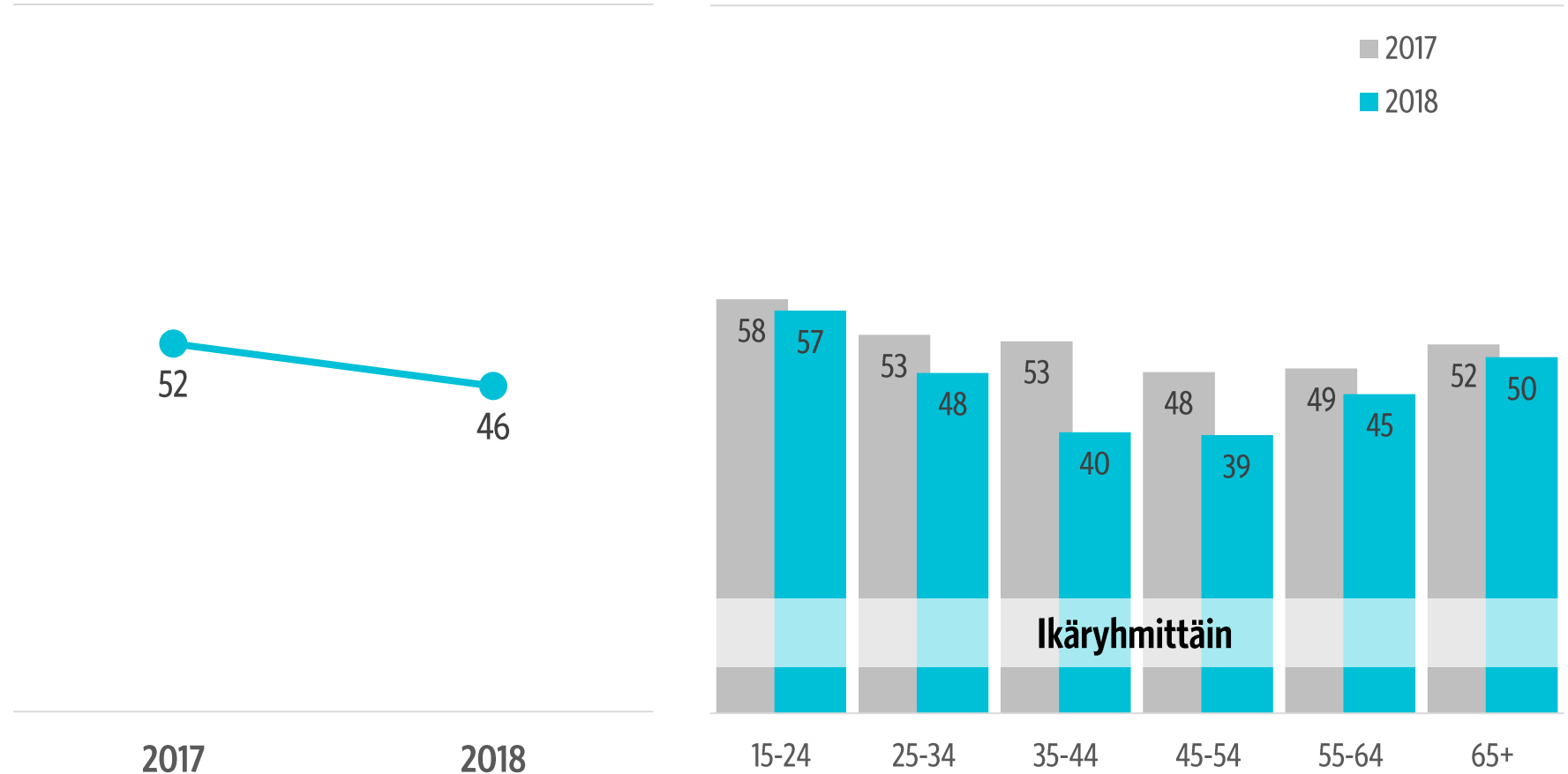
- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

Demokratian tila huolestuttaa.
Keski-ikäisten tyytyväisyys on
laskenut vuodessa eniten.

Oletko tyytyväinen demokratian nykytilaan Suomessa

%

Erittäin/melko tyytyväinen

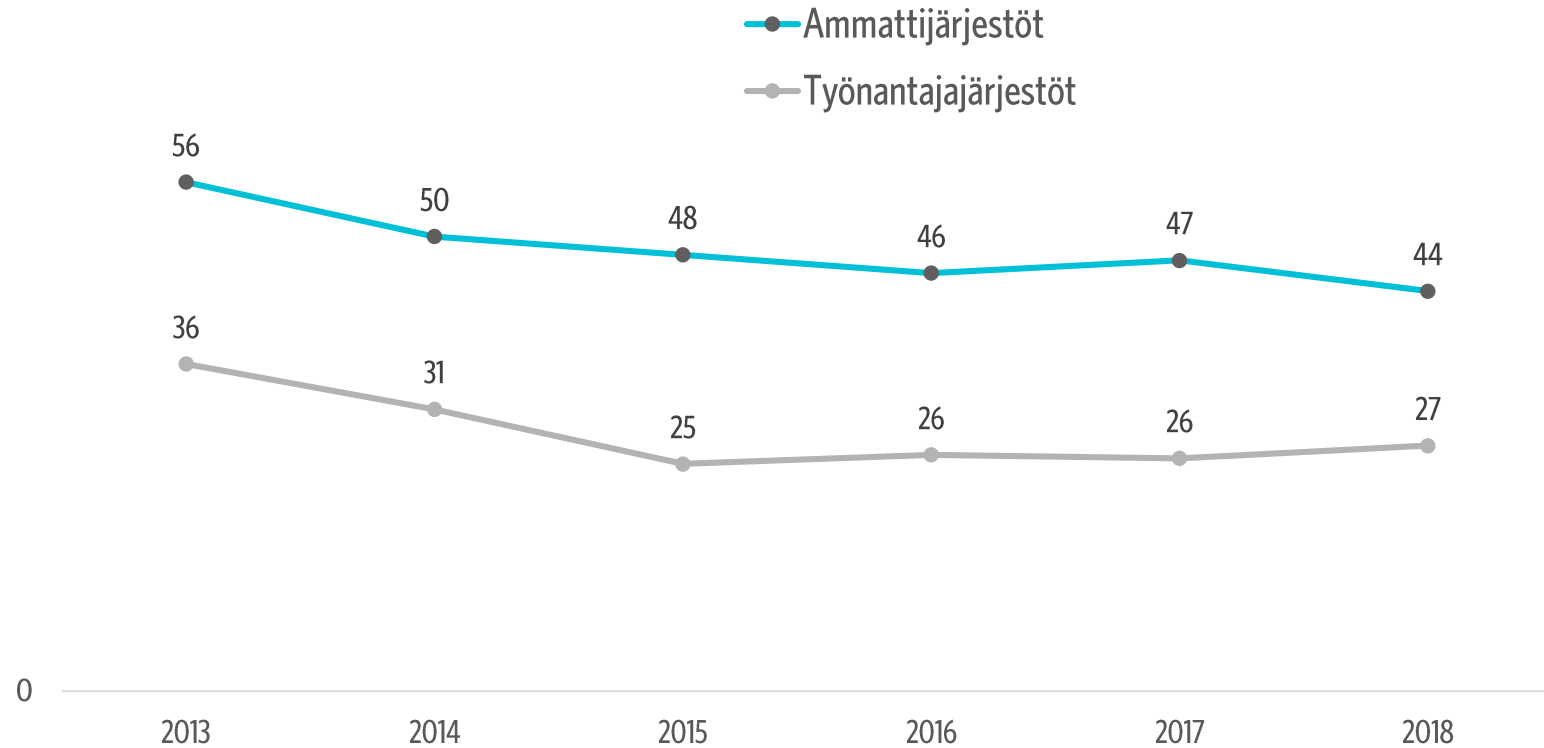

Työnantaja- ja ammattijärjestöt ovat viidessä vuodessa menettäneet luottamustaan merkittävästi.

Kuinka paljon luotat seuraaviin tahoihin?

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

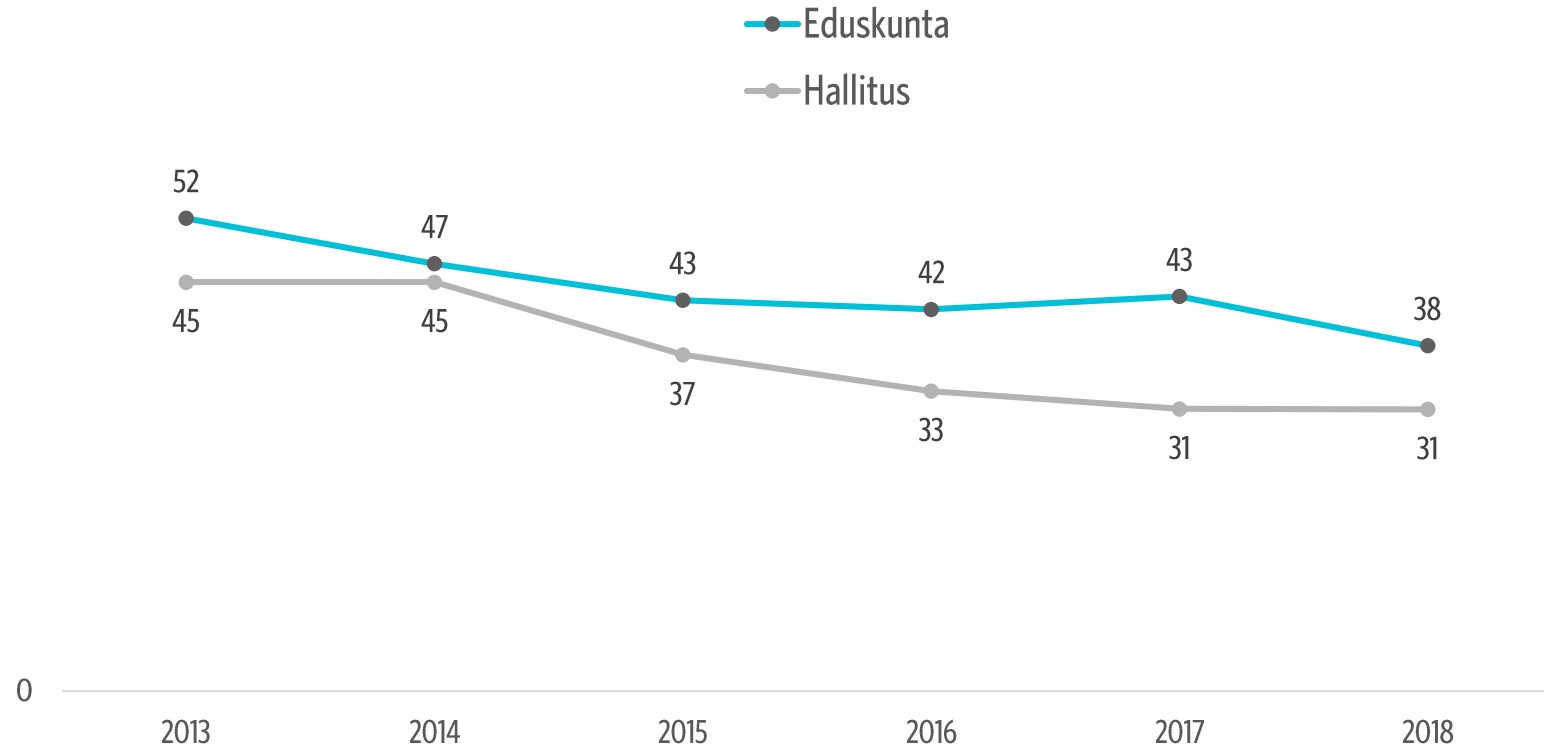

Luottamus eduskuntaan on
nyt mittaushistorian
alhaisimmalla tasolla.

Kuinka paljon luotat seuraaviin tahoihin?

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

Maahanmuuttokriittisyys on
noussut vuoden aikana.

Asenne maahanmuuttoon

Täysin/jokseenkin samaa mieltä

%

■ 2018
■ 2017

Lähde: T-Media ja Taloudellinen tiedotustoimisto TAT, Kansan arvot 2018 -tutkimus. N=1318 15-74-vuotiasta suomalaista.

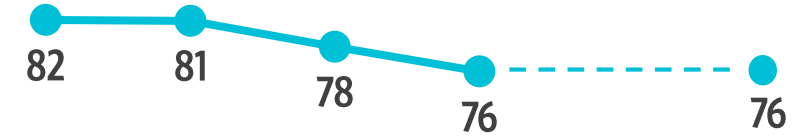
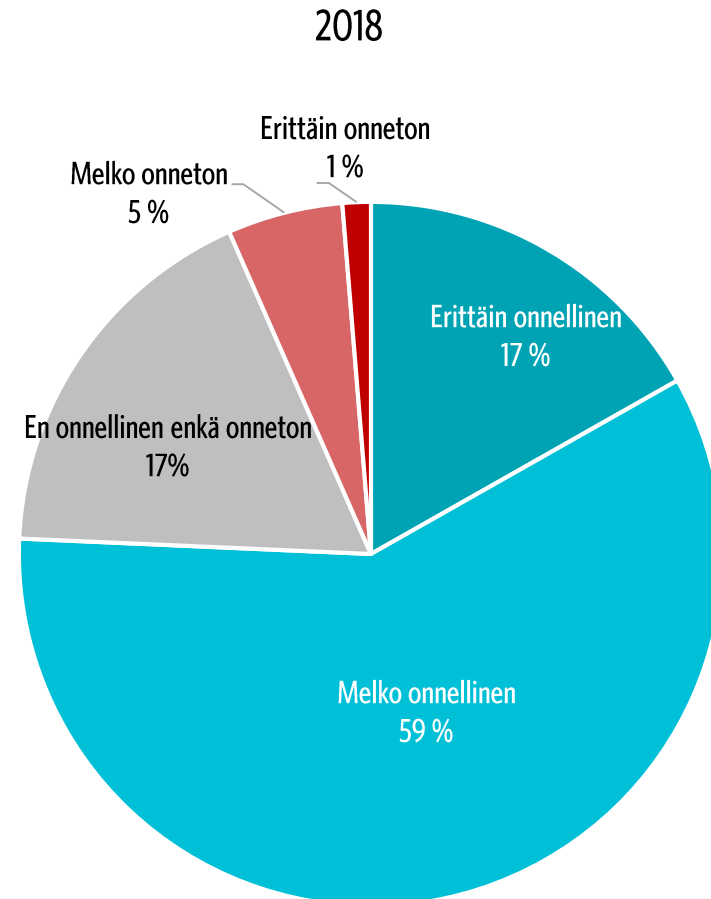
- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

Enemmistö suomalaisista kokee itsensä onnelliseksi.

Vuoden 2013 tasosta on kuitenkin tultu viime vuosina alas.

Kuinka onnellinen olet?

%

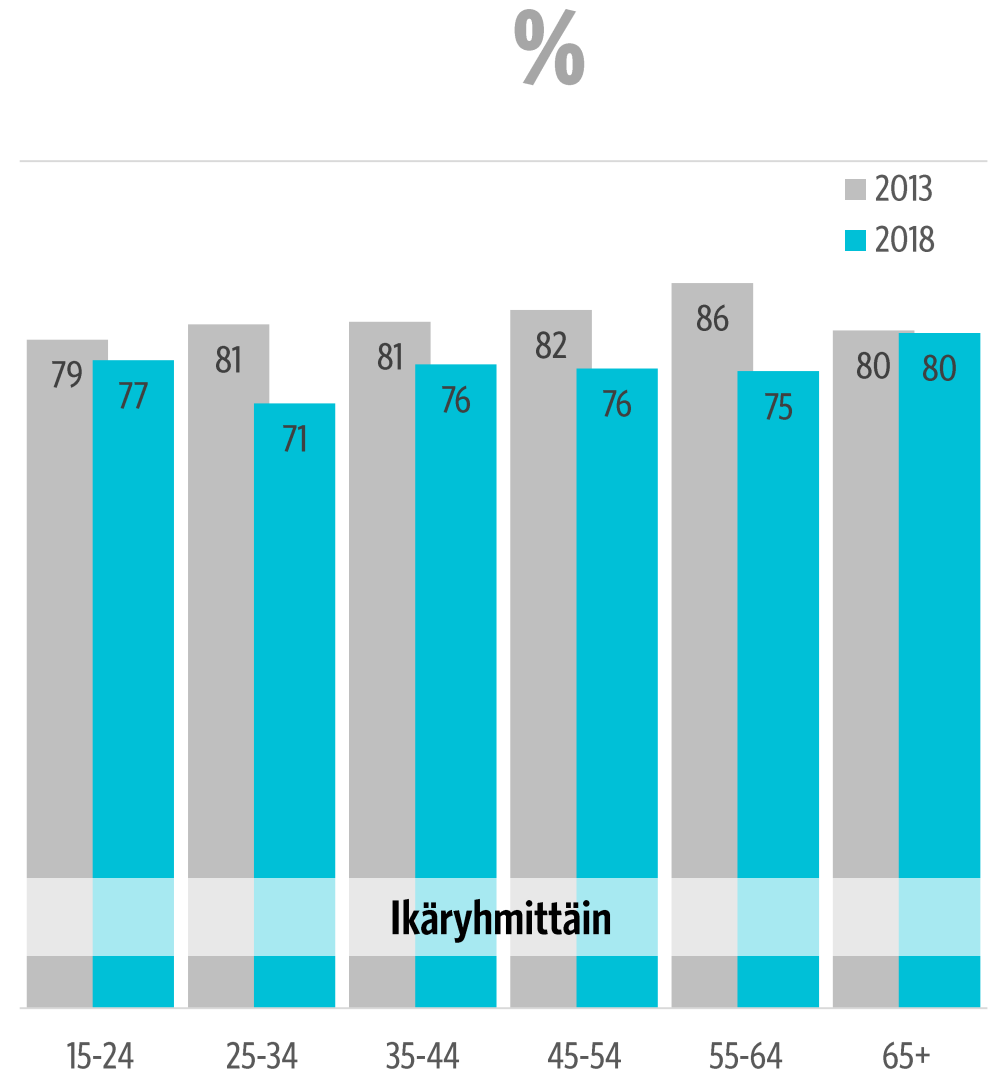
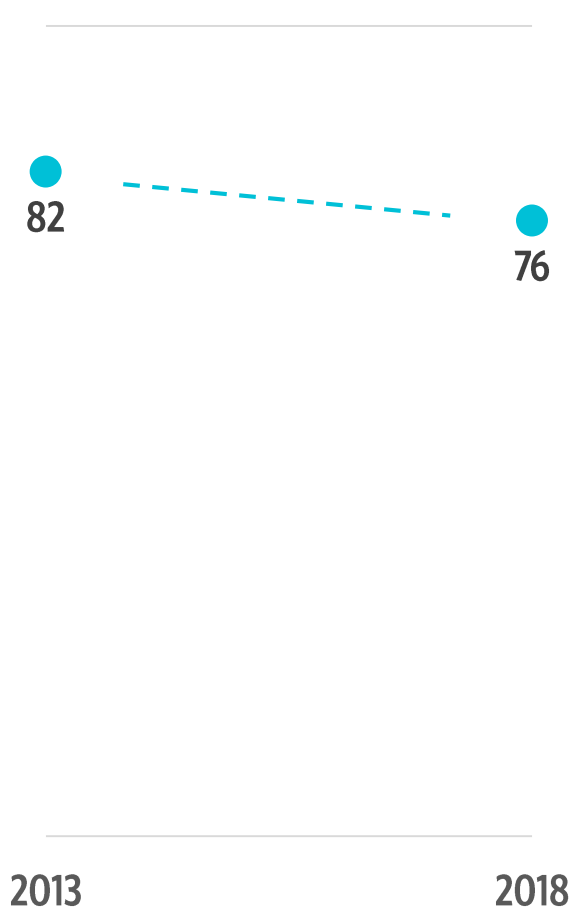
Erittäin/melko onnellinen

2013 2014 2015 2016 2017 2018

Viidessä vuodessa onnellisuuden taso on eniten pudonnut 55-64-vuotiaiden keskuudessa.

Kuinka onnellinen olet?

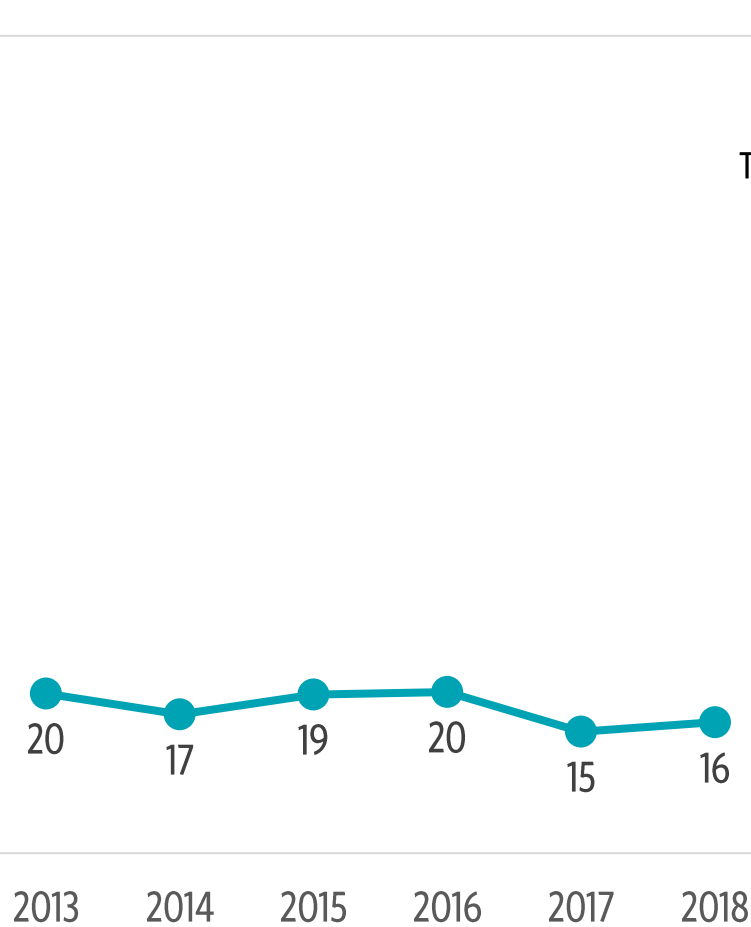
Erittäin/melko onnellinen

- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

EU-sidoksista ja eurosta
halutaan
pitää kiinni.

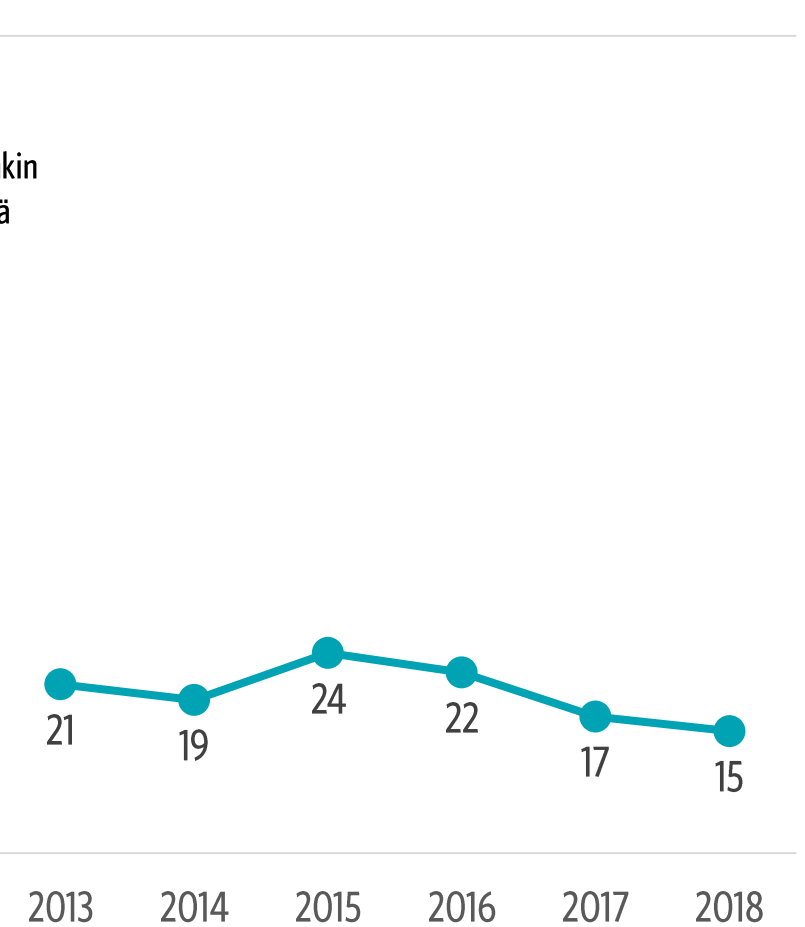
Suomen tulisi erota EU:sta

Suomen tulisi erota eurosta

%

Täysin/jokseenkin
samaa mieltä

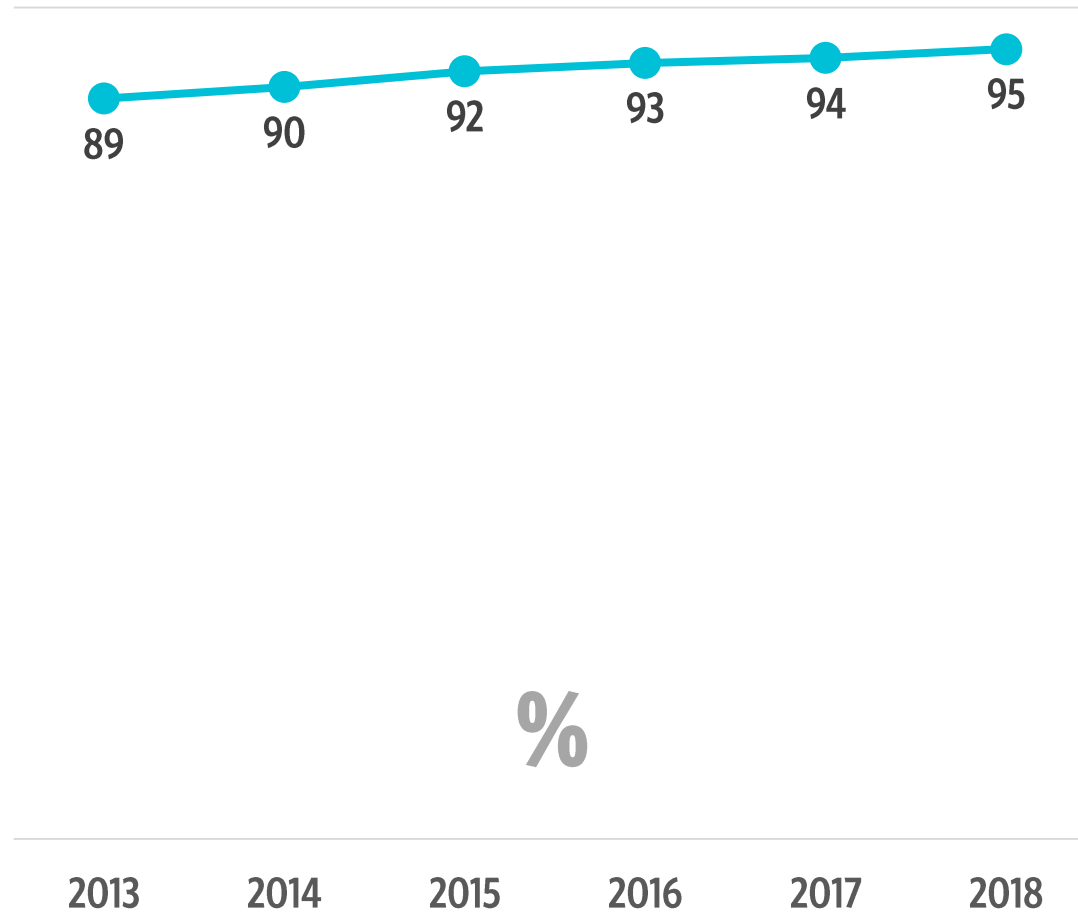

- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

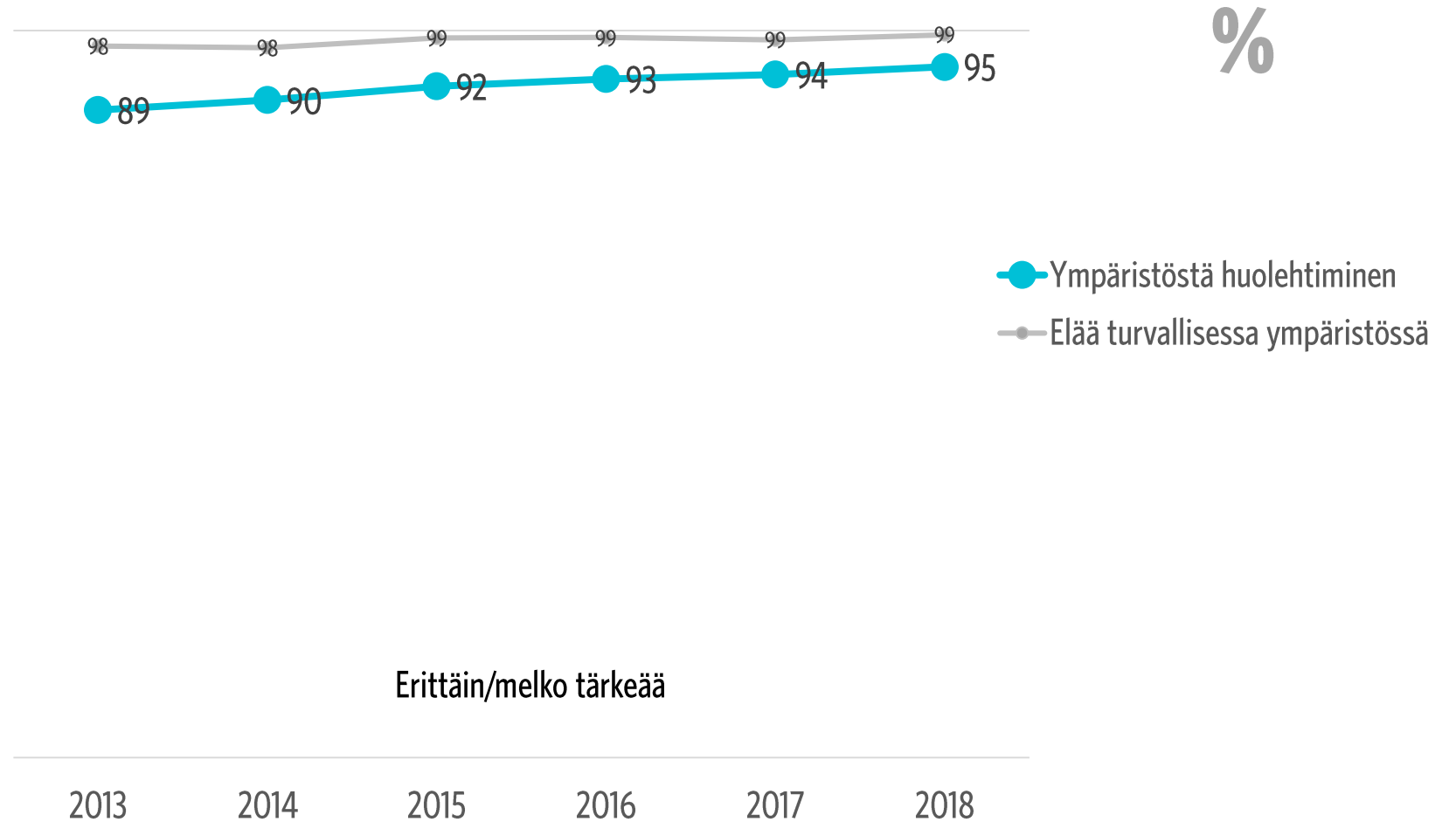
Huoli ympäristön tilasta on
kasvanut vuosi vuodelta.

Kuinka tärkeää sinulle on ympäristöstä huolehtiminen?

Erittäin/melko tärkeää

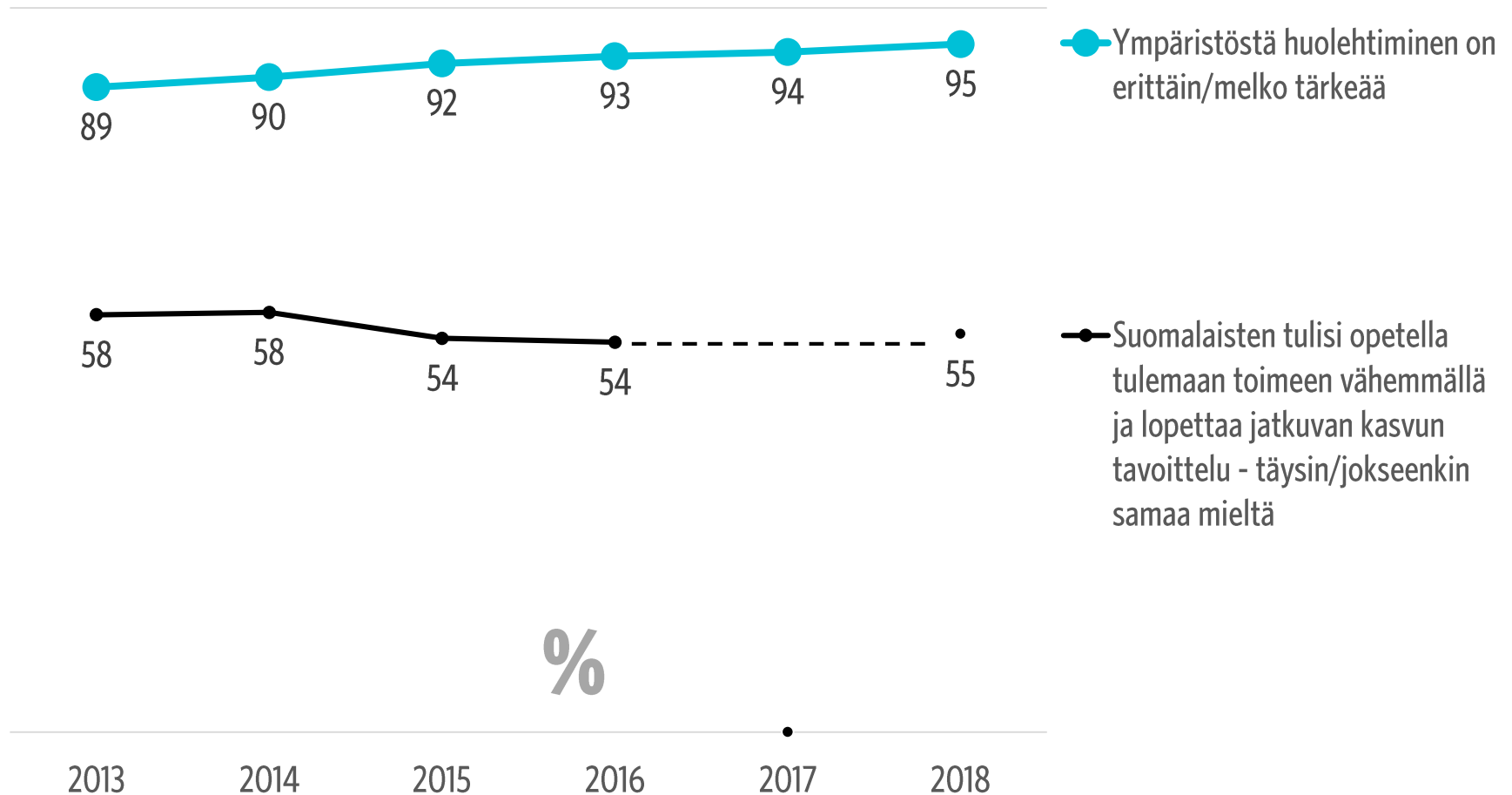
Ympäristöasioiden merkitys
on noussut muiden
perusarvojen tasolle.

Kulutuksen ja kasvun tavoittelun vähentäminen ei ole kuitenkaan kehittynyt samassa tahdissa ympäristöhuolen kanssa.

Ympäristöhuoli vs. kasvun tavoittelu

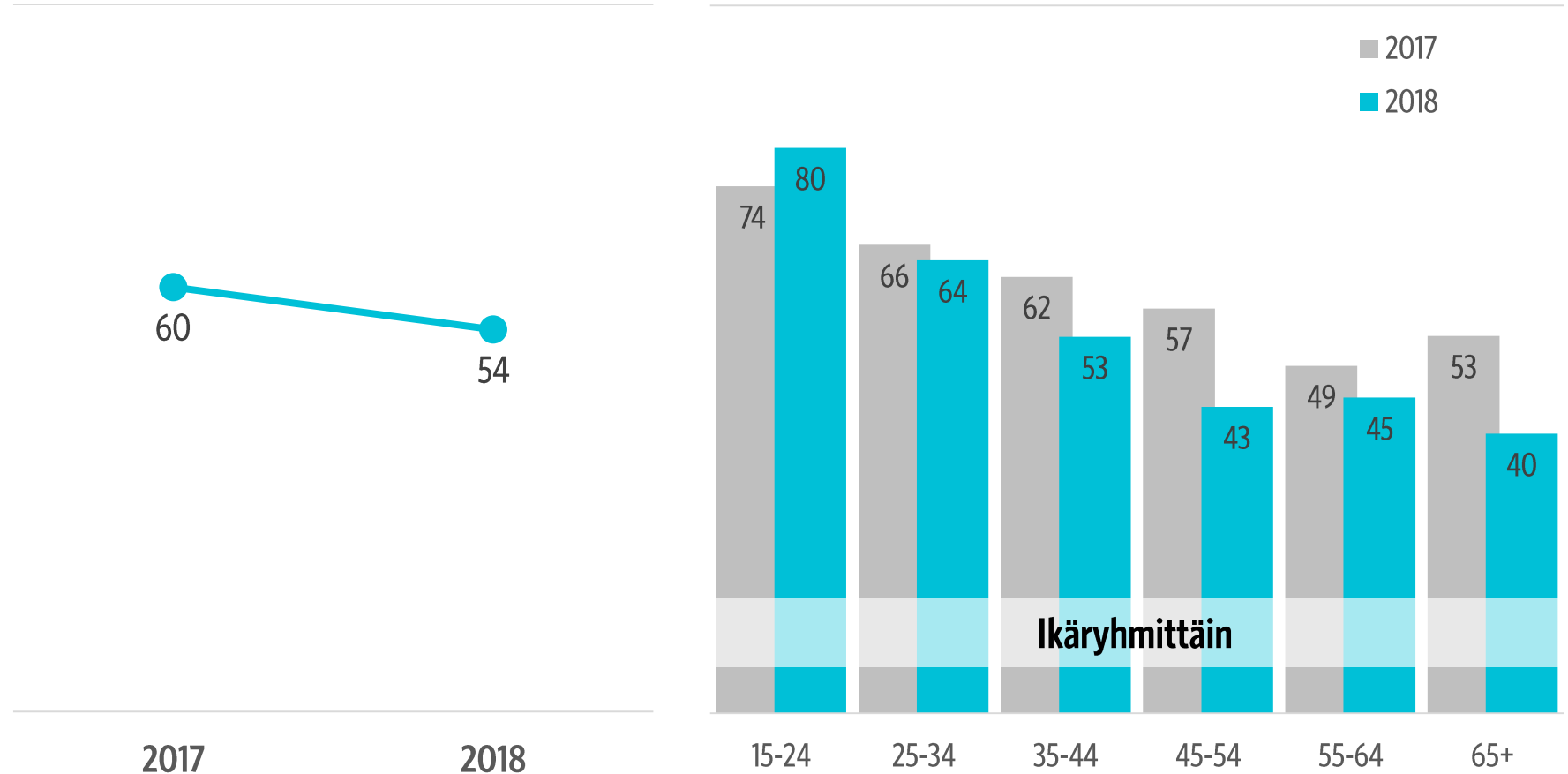
- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

Menestyksen tavoittelu nojaa
yhä vahvemmin nuorten
kunnianhimpoon.

Minulle on tärkeää menestyä

Erittäin/melko tärkeää

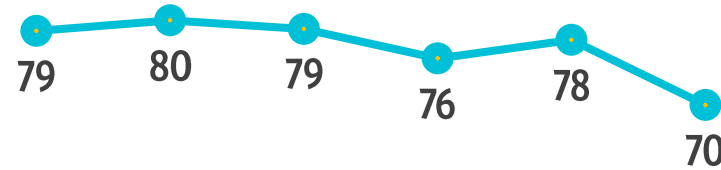
%

Enemmistö kansalaisista haluaisi Suomessa olevan enemmän yrittäjiä.

Asenne on kuitenkin muuttunut torjuvampaan suuntaan.

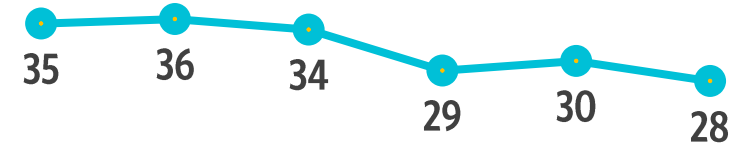
Suomi tarvitsee
enemmän yrittäjiä

2013 2014 2015 2016 2017 2018

Täysin/jokseenkin
samaa mieltä

Kuinka kiinnostunut olet
perustamaan yrityksen jossakin
vaiheessa elämääsi?

2013 2014 2015 2016 2017 2018

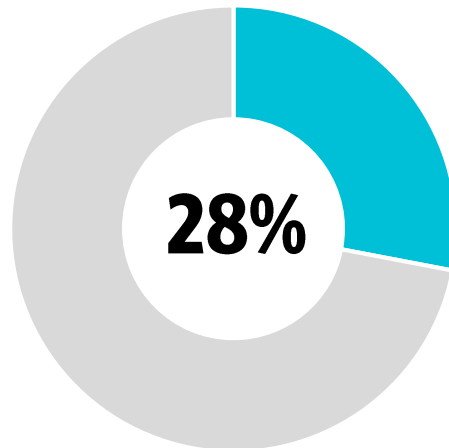
Erittäin/melko
kiinnostunut

Kiinnostus yrittäjyyteen jakaa
ikäryhmiä jyrkästi.

Kuinka kiinnostunut olet perustamaan yrityksen jossakin vaiheessa elämääsi?

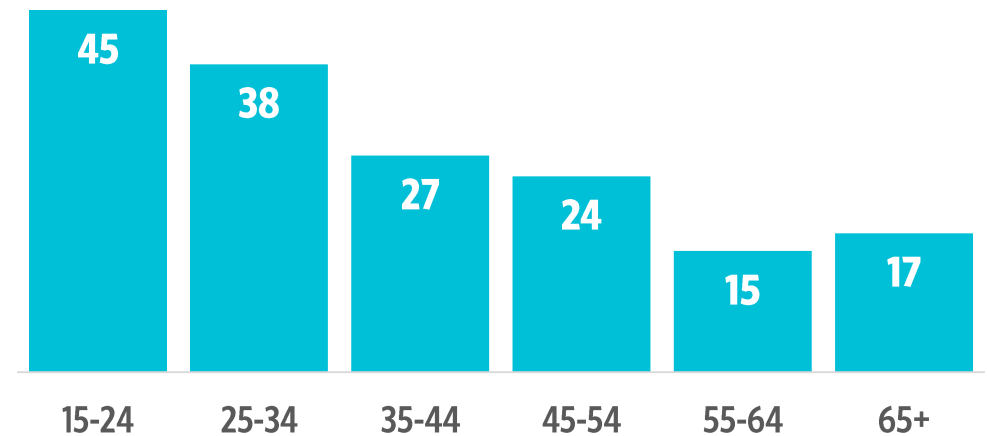
Erittäin/melko kiinnostunut

Kaikki ikäryhmät yhteensä

%

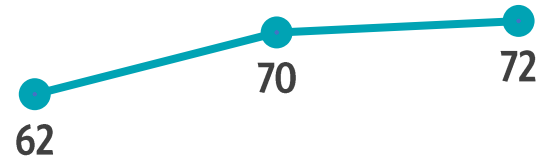
Ikäryhmittäin

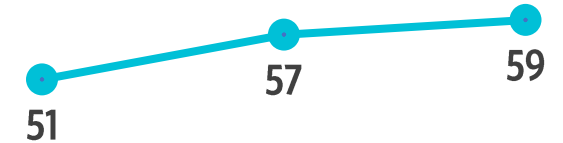
- 1 LUOTTAMUS KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄN LASKUSSA.** Suomalaisten yhteiskunnallinen luottamus nojaa poliisiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kolmen kärjen asema on vuodesta toiseen horjumaton. Luottamus koulutusjärjestelmään on laskenut kolmikosta vuoden aikana eniten, yhä useampi kansalainen on erityisesti huolissaan koulutusleikkausten vaikutuksista.
- 2 DEMOKRATIAN TILA HUOLESTUTTAA.** Demokratian tilaan ja poliittiseen päätöksentekoon ollaan tyytymättömiä. Luottamus eduskuntaa, hallitusta ja työmarkkinajärjestöjä kohtaan kyntää pohjamudissa. Demokratian tila on laskenut samassa tahdissa poliittisten instituutioiden luottamustason kanssa. Vähentynyt luottamus politiikkaan näyttää heikentävän kansalaisten uskoa yhteiskunnan instituutioihin ja toimijoihin. Tämä voi johtaa syventyessään demokratian kriisiin.
- 3 MAAHANMUUTTOKRIITTISYYS NOUSSUT VUODEN AIKANA.** Maahanmuuttajakysymyksissä suomalaisten näkemykset jakaantuvat selkeästi puolesta ja vastaan. Vuoden aikana maahanmuuttokriittiset kannat ovat oleellisesti lisääntyneet, yhä useampi kansalainen toivoisi hyötykriteerejä maahanmuuttajien valinnan suhteen.
- 4 ONNELLISUUDEN TASO LASKUSSA.** Suurin osa kansalaisista kokee itsensä onnelliseksi, mutta vuoden 2013 tasosta on tultu alaspäin 6 prosenttiyksikköä. Onnellisuuden todellisuus näyttää siis erilaiselta, mitä kansainväliset yhteiskunnan turvaverkkoon ja mahdollisuuksiin keskittyvät mittarit ovat Suomesta paljastaneet.
- 5 EU-SIDOKSISTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI.** Kriiseistä huolimatta EU on säilyttänyt suosionsa. Suhtautuminen EU-jäsenyyteen ja euroon on säilynyt vakaan myönteisenä, myönteisyys on jopa kasvanut hieman.
- 6 PUHTAAN YMPÄRISTÖN ARVOSTUS ON KASVANUT.** Ilmastonmuutoskeskustelu näkyy tuloksissa. Ympäristöasiat huolestuttavat kansalaisia ennätysellisen paljon ja ympäristöstä huolehtimisen merkitys on noussut samalle tasolle muiden yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Omasta elintasosta halutaan kuitenkin pitää edelleen kiinni.
- 7 KANSALLINEN KUNNIANHIMO ON YHÄ VAHVEMMIN NUORTEN KÄSISSÄ.** Suomalaiset tunnistavat yritysten arvon yhteiskunnalle, joskin entistä harvempi on kiinnostunut itse yrityksen perustamisesta. Sukupolvien välillä oleva kuilu on levenemässä. Yrittäjyysaiheet sekä menestyksen tavoittelu nojaavat aiempaa enemmän nuorten intoon.
- 8 YKSITYINEN SEKTORI NOUSEMASSA YHTEISKUNNAN KIVIJALAKSI.** Yhteiskunnan instituutiot, erityisesti poliittiset tahot, ovat menettäneet kautta linjan kansalaisten luottamusta. Yksityisestä sektorista, yrityksistä on muodostumassa yhä vahvempi osa yhteiskunnan tukiverkkoa ja hyvinvointia. Kansalaisten luottamusta vahvistavat suomalaisten yritysten panostukset hyvään työnantajuuteen ja vastuulliseen toimintaan.

Arvostus suomalaisia
yrityksiä kohtaan jatkaa
vahvistumistaan.

Suomalaiset yritykset ovat hyviä työnantajia

Suomalaiset yritykset toimivat vastuullisesti

Täysin/jokseenkin
samaa mieltä

2016

2017

2018

2016

2017

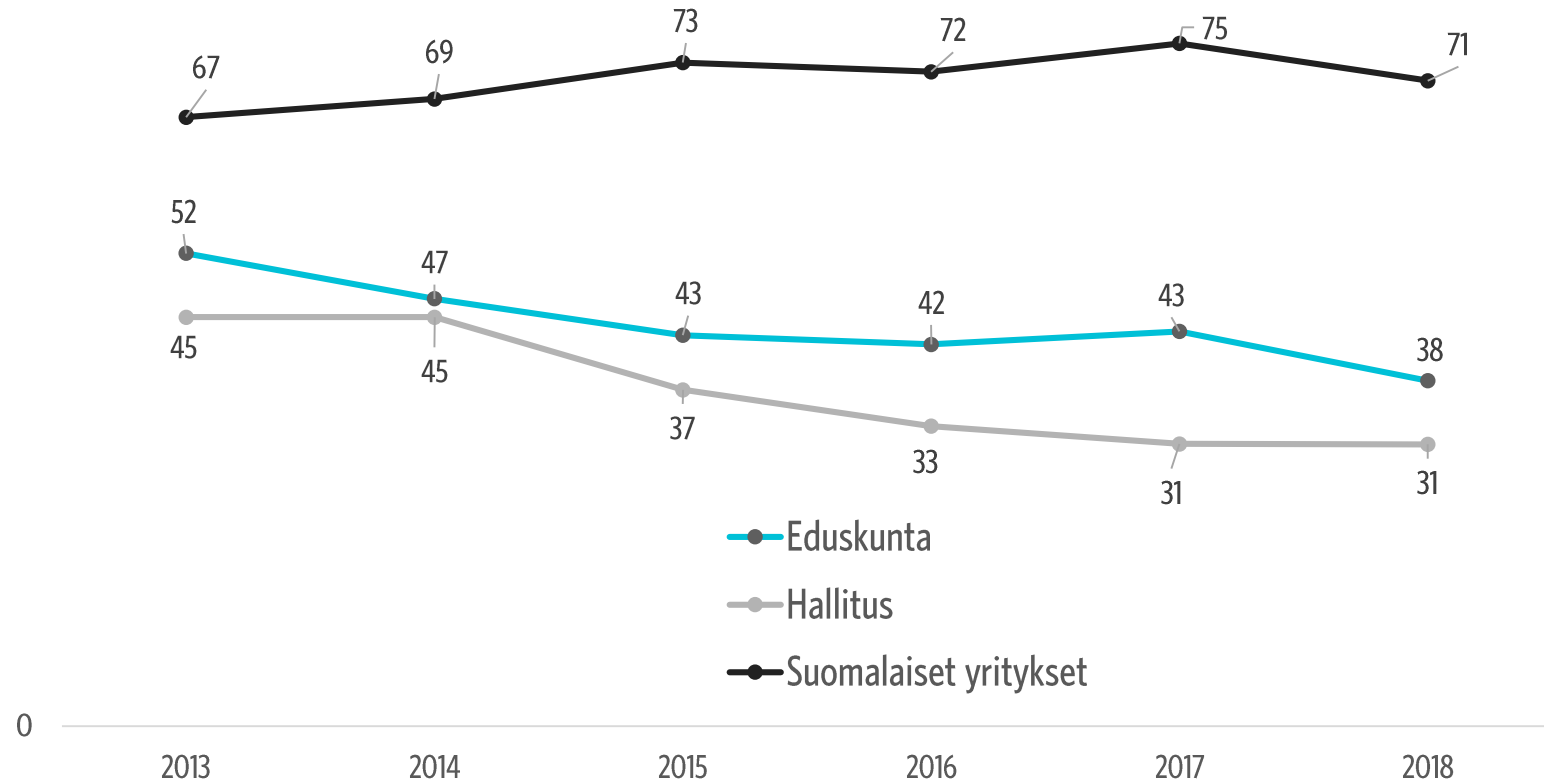
2018

Yhteiskunnallinen luottamus
on yhä vahvemmin yritysten
harteilla.

Kuinka paljon luotat seuraaviin tahoihin?

Erittäin/melko paljon yhteensä

%

Kansan
arvot

T | MEDIA

TAT TALOUDELLINEN
TIEDOTUSTOIMISTO

REETA SUTINEN

Tutkimuspäällikkö
T-Media Oy
+358 40 5119936
reeta@t-media.fi

KARI VÄISÄNEN

Taloudellinen tiedotustoimisto TAT
Toimitusjohtaja
+358 400 138 767
kari.vaisanen@tat.fi

HARRI LEINIKKA

Toimitusjohtaja
T-Media Oy
+358 40 505 5001
harri@t-media.fi

T MEDIA

Liite:
vastaajarakenne

VASTAAJIEN
TAUSTATIEDOT

Sähköiseen tutkimukseen vastasi yhteensä 1 318 suomalaista. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 15-74-vuotiaat suomalaiset valtakunnallisesti (pois lukien Ahvenanmaa).

Sukupuoli	%
Mies	50
Nainen	50

Ikä	%
15-24	15
25-34	17
35-44	16
45-54	17
55-64	18
65-74	16

Asuinalue	%
Helsinki-Uusimaa	31
Etelä-Suomi	21
Länsi-Suomi	25
Itä- tai Pohjois-Suomi	23